

Afkopen van auteursrechten bij digitaliseringsprojecten kent vele vormen

Op 18 april jl. organiseerde de FOBID Juridische Commissie voor medewerkers van erfgoedinstellingen en genodigden in het Geldmuseum te Utrecht een bijeenkomst over het afkopen van auteursrechten bij digitaliseringsprojecten.

Door: **Jeanine Tieleman**

Op het programma stonden zes presentaties met aansluitend ruimte voor een plenaire discussie. De bijeenkomst werd door 25 medewerkers van diverse instellingen, het merendeel archieven en bibliotheken, bijgewoond. Na een welkomst-

lige digitaliseringsprojecten van deze boeken en tijdschriften de auteursrechten in één keer te regelen door bij collectieve beheersorganisaties (cbo's) een grensoverschrijdend collectief licentiemodel af te sluiten. Hierdoor kan worden voorkomen dat er veel publieksgeld verloren gaat aan intensieve zoek-

ger er wordt onderhandeld, hoe nadeliger dit zal uitpakken voor cultuurinstellingen.

Werkgroep Auteursrechten

Paul Keller, vice-voorzitter van Kennisland, vertelde over de recent opgerichte Werkgroep Auteursrechten, een initiatief van diverse partijen uit de culturele sector. De werkgroep wil informatieuitwisseling tussen erfgoedinstellingen bevorderen en fungeert tevens als aanspreekpunt voor auteursrechtelijke vraagstukken. Momenteel telt de werkgroep zo'n 25 leden die bibliotheken, musea en archieven vertegenwoordigen. Het secretariaat van de werkgroep is belegd bij Stichting DEN (Digitaal Erfgoed Nederland).

Handreiking

Nol Verhagen lichtte een notitie van FOBID JC toe: Handreiking voor de bepaling van een vergoeding bij grootschalige digitaliseringsprojecten van erfgoedinstellingen. De notitie dient als hulpmiddel bij projecten waarbij het niet mogelijk is om de auteursrechten zelf te regelen. De Handreiking heeft ook een rekenmodel dat de basis kan vormen om gesprekken met cbo's te voeren. Daarna volgde een presentatie van Corrie-Christine van der Woude, sectorhoofd Collecties en Publiek van het Gemeente

Archief Rotterdam. Ze schetste een beeld van de drastische wijzigingen die in de afgelopen twee decennia in de bedrijfsvoering en dienstverlening van archieven hebben plaatsgevonden als gevolg van digitalisering en online beschikbaarstelling van hun collectie.

Tot slot volgden twee presentaties met praktijkvoorbeelden van de Zeeuwse Bibliotheek en het Regionaal Archief Leiden. Deze voorbeelden hebben gemeen dat zij bij hun projecten de auteursrechten zoveel mogelijk individueel met de rechthebbenden hebben geregeld en niet via cbo's. De mogelijkheid om afspraken over hergebruik op maat te kunnen maken, wordt als een groot voordeel beschouwd van direct contact met rechthebbenden. Ook kan het de instelling aanvullende informatie en ontbrekend materiaal opleveren.

Zo bleek deze bijeenkomst een ontmoeting van twee verschillende benaderingen om auteursrechten bij digitaliseringsprojecten te regelen: voor collecties die zich lenen voor massadigitalisering lijken collectieve regelingen met de cbo's aantrekkelijk vanwege de efficiëntie die dat oplevert. Voor heterogene collecties, zoals archiefmateriaal dat in kleinschaligere projecten wordt gedigitaliseerd, lijken individuele afspraken goed te werken. <

Jeanine Tieleman is kwaliteitsmedewerker Stichting Digitaal Erfgoed Nederland en secretaris Werkgroep Auteursrechten.

Foto's: Marian Koren

woord door Nol Verhagen, directeur van de bibliotheek van Amsterdam en voorzitter van de FOBID Juridische Commissie, beet Wilma Mossink, juridisch adviseur bij SURF en lid van de FOBID JC, het spits af met haar presentatie over twee initiatieven om het auteursrecht in Europees verband te regelen. Allereerst besprak zij het Memorandum of Understanding (MOU) inzake digitalisering en online beschikbaar stellen van out-of-commerce boeken en wetenschappelijke tijdschriften, een vrijwillige verklaring tussen rechthebbenden en bibliotheken, die in september 2011 tot stand is gekomen. Deze MOU heeft alleen betrekking op boeken en wetenschappelijke publicaties die niet meer in de handel zijn, maar waar nog wel auteursrecht op rust. De MOU heeft als doel om bij grootscha-

tochten naar soms duizenden rechthebbenden. Publicaties die uit de handel zijn, moeten niet verward worden met verweesde werken. Bij de eerste categorie zijn de rechthebbenden bekend, bij de laatste niet of moeilijk te achterhalen. Omdat de MOU in gezamenlijk overleg met alle betrokken partijen tot stand is gekomen, is er veel draagvlak voor in het veld. Vervolgens ging Mossink in op het Europese Richtlijnvoorstel voor digitalisering en openbaarmaking van verweesde werken, dat een wetgevend karakter zal hebben. Dit Richtlijnvoorstel doet veel stof opwaaien en wordt nog steeds aangepast. Er bestaan bij culturele instellingen grote twijfels of het voorstel de problemen rondom verweesde werken kan oplossen. De indruk bestaat dat hoe lan-